

Nr 67.

Av herr Hildebrand m. fl., om anslag på extra stat för år 1914 till krigsfartygsmateriel av 5,550,000 kronor.

Nödvändigheten av att vårt land för sitt försvar fortfarande vidmakthåller en sjöduglig pansarflotta torde efter alla de utredningar, som i denna fråga förekommit, vara så uppenbar, att några skäl härför icke lära behöva i detta sammanhang framläggas.

Av den tabell, vilken som bilaga bifogades motionerna nr 26 i Första och nr 70 i Andra kammaren år 1912 och som utvisade det antal nu förefintliga pansarbåtar, som kunna beräknas användbara i kustflottan vid slutet av åren 1915—1925, framgår, att vid 1920 års ingång av de nuvarande 12 pansarbåtarna endast 6 kunna anses tjänstbara i första linjen och att samtidigt pansarflottans stridsvärde sjunkit till mindre än en tredjedel av det år 1904 förefintliga.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1911 års Riksdag motiverade dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet utförligt och med stöd av omfattande utredningar såväl behovet för vår flotta av sjögående pansarbåtar som ock behovet av en snar anskaffning av dylika fartyg. Riksdagen beviljade därefter på extra stat för år 1912 till nybyggnad av krigsfartygsmateriel 4,630,000 kronor, av vilka 3,880,000 kronor, utgörande tredjedelen av den beräknade kostnaden för en pansarbåt, avsågo påbörjandet under år 1912 av en 1:a klass pansarbåt av numera »Sveriges» typ.

Såsom känt är beslöt emellertid Kungl. Maj:t den 13 januari 1912, att med påbörjandet av denna 1:a kl. pansarbåt skulle anstå i avbidan på de resultat, som kunde framgå av en på grund av nådigt beslut den 1 december 1911 igångsatt utredning rörande försvarsväsendet, ävensom att det ovan angivna anslagsbeloppet, 3,880,000 kronor, skulle förbli reserverat.

Nästlidet års Riksdag avsatte genom extra anslag för år 1913 ytterligare 2,500,000 kronor och uti innevarande års statsverksproposition

framläggas förslag att av det extra anslag, 2,500,000 kronor, som på extra stat för år 1914 äskas till krigsfartygsmateriel, ett belopp av 1,050,000 kronor skall avsättas för att användas på sätt framdeles må närmare bestämmas. Den sammanlagda reservationen, avsedd för anskaffande av krigsfartygsmateriel, kommer således under förutsättning att Kungl. Maj:ts sistnämnda framställning vinner Riksdagens bifall att under år 1914 uppgå till omkring 7.4 milj. kronor, vilket belopp med omkring 5.6 milj. kronor understiger kostnaden för en pansarbåt av »Sveriges» typ.

Hade 1911 års Riksdags beslut i fråga om pansarbåtsbygge blivit fullföljt enligt den plan, som väl får anses ligga däruti, att en tredjedel av båtens kostnad anvisades för år 1912, torde en av statsmedel anskaffad pansarbåt hava kunnat flyta på vattnet i slutet av år 1914. De åtgärder, som av regeringen hittills vidtagits i syfte att betrygga vår pansarflottas bestånd, kunna enligt vår mening icke anses motsvara det verkliga behovet, så mycket mindre som genom undanskjutande till kommande år av nödvändiga anslagsäskanden till krigsfartygsmateriel svårigheter då otvivelaktigt komma att uppstå för beredande av tillräckliga medel.

Genom svenska pansarbåtsföreningens gåva erhåller vårt sjöförsvaret en första ersättning för de fartyg, vilka under den närmaste framtiden böra avföras från kustflottan. Men det synes oss vara alldeles uppenbart, att denna enda pansarbåt ingalunda ensam kan vara tillräcklig ersättning för ens de fartyg, som vid tiden för dess färdigställande borde hava utgått ur första stridslinjen.

Ett kraftigt stöd för denna åsikt har givits i marinförvaltningens underdåniga skrivelse den 3 oktober 1912 angående regleringen av utgifterna å riksstatens femte huvudtitel för år 1914, vilken i transsumt här bifogas och vari det bland annat heter: »Under sådana förhållanden har marinförvaltningen, som i ärendet ånyo samrått med chefen för marininstaben och inspektören av flottans övningar till sjöss, ansett, att *varje ytterligare uppskov med åtgärder för vår pansarflottas upprättande innebär stora risker för riksförsvaret*¹⁾, vilka risker ökas i samma mån, som uppskovet förlänges. — — — — — För att emellertid icke kustflottan under det nu pågående utredningsarbetet skall över hövan försvagas, kräves såsom ersättning för de föråldrade pansarbåtar, vilka under den närmare framtiden böra därifrån avföras, åtminstone en divi-

¹⁾ Kurs av oss.

sion nya pansarfartyg. Åmbetsverket finner sig därför böra på det kraftigaste tillstyrka åtgärder för påbörjande snarast möjligt av ytterligare två pansarfartyg utöver den av pansarbåtsföreningen skänkta pansarbåten.» Marinförvaltningen har därvid utgått ifrån, att »Sverige»-typen skall komma till användning jämväl för dessa båda pansarbåtar.

Inför denna av de för flottans tjänstduglighet ansvariga marinmyndigheterna avgivna förklaring angående vår pansarflottas tillstånd hava vi, som hålla före att Riksdagen icke bör påtaga sig ansvaret för minskande av flottans stridsvärde, ansett det vara vår plikt att bringa detta ärende ånyo inför Riksdagen. Ty det synes oss tydligt, allra helst i betraktande av den alltjämt fortgående utvecklingen av sjöstridskrafterna hos våra grannar, att flottan, därest en nu omedelbart inträdande och därpå oavbrutet fortgående ersättning för den föråldrade pansarbåtsmaterielen icke beredes, ingalunda blir i stånd att vid behov uppträda med tillbörlig kraft. Snara åtgärder synas oss sålunda nödvändiga för att vår pansarflottas stridsvärde må kunna upprätthållas.

Enligt inhämtade upplysningar torde anskaffningskostnaden för pansarbåten »Sverige» komma att uppgå till omkring 13 milj. kronor. Kostnaden för två sådana fartyg kan sålunda beräknas till omkring 26 milj. kronor, under det att hittills reserverade medel för krigsfartygsmateriel torde uppgå, såsom ovan angivits, till något mer än 6 milj. kronor. Utöver detta sistnämnda belopp kräves sålunda för två pansarbåtars anskaffande ytterligare 20 milj. kronor.

Ehuru vi äro fullt ense med marinförvaltningen därom, att de ifrågasvarande båda pansarbåtarna så snart ske kan böra tillföras flottan, hava vi dock ansett oss böra av hänsyn till pågående utredningsarbete rörande försvarsväsendet och under den bestämda förutsättningen, att resultatet av detta arbete kan föreläggas 1914 års Riksdag, nu inskränka våra äskanden till byggandet av det ena av dessa båda fartyg. Från fullt autentiskt håll hava vi inhämtat, att våra inhemska skeppsbyggerier äro i stånd att bedriva nybyggnad av ytterligare en pansarbåt av samma slag som »Sverige» samtidigt med nu pågående pansarbåtsbygge. Enligt vårt förmenande bör sålunda den första båtens påbörjande ske redan innevarande år, i hvilket fall detta fartyg borde kunna vara färdigt vintern 1916—1917. Kölen till den andra pansarbåten torde kunna sträckas under år 1914 eller senast år 1915, varefter detta fartyg borde vara färdigställt senast under år 1918, då sålunda en division om tre pansarbåtar av »Sveriges» typ skulle vara tillförd vår flotta. Medel till dessa båda pansarbåtar borde således utgå under åren 1914—1918 med i medeltal 4 milj. kronor per år.

I fråga om kostnaderna för bemanning och underhåll av de nya fartygen har hans excellens herr statsministern i sitt anförande till statsrådsprotokollet över ett sjöförvarsärende den 15 maj 1912 angivit den väg som bör följas. Statsministern yttrar nämligen, att de kostnader för bemanning och underhåll, som bliva en följd av båtens (»Sveriges») anskaffande, torde kunna utjämnas genom utrangering eller överförande till andra linjen av äldre fartyg. Enligt tillgängliga uppgifter uppgå ifrågavarande kostnader för flottans 6 äldsta 1:a kl. pansarbåtar till sammanlagt 1,935,000 kronor för år räknat, under det att för 4 fartyg av »Sveriges» typ motsvarande kostnader äro beräknade till sammanlagt 1,948,000 kronor eller praktiskt taget, enahanda belopp.

Vi anse sålunda, med stöd av det anförda, att beslut om byggande av en 1:a kl. pansarbåt av »Sveriges» typ, med början innevarande år, bör fattas, ävensom att härför bör anvisas på extra stat för år 1914 4,000,000 kronor. Och har i särskild motion nr 27 hos Riksdagen gjorts framställning därom, att Riksdagen för sin del måtte besluta, att de medel, som hittills blivit reserverade till krigsfartygsmateriel, omkring 6,388,000 kronor, skola användas för nybyggnad av nu ifrågavarande pansarbåt.

I sin ovannämnda skrivelse den 3 oktober 1912 har marinförvaltningen i fråga om *jagare* erinrat därom, att ämbetsverket upprepade gånger förklarar sig vidhålla sin uttalade åsikt om jagarcertens lämplighet för landets försvar och att ett ökande av antalet dylika fartyg vore av allra största vikt. Av vissa i skrivelsen angivna skäl beräknades kostnaden för en jagare numera uppgå till 1,500,000 kronor. Marinförvaltningen hemställde därför om ett anslag å 1,500,000 kronor för nybyggnad av en jagare ävensom att hälften därav eller 750,000 kronor måtte anvisas på extra stat för år 1914.

Av tillgängliga utredningar framgår, att 3 divisioner jagare om 4 fartyg vardera hava ansetts erforderliga; av dessa äger vår flotta för närvarande 2 divisioner. Våra jagare hava under flera års eskaderövningar blivit prövade och deras stora användbarhet har därunder blivit till fullo ådagalagd. Vi hemställa sålunda om bifall till den av marinförvaltningen gjorda framställningen i fråga om anskaffandet av en jagare.

Med hänvisning till vad under punkt [16] i bilaga till 1913 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, anföres i fråga om anskaffande av *undervattensbåtar*, få vi för vår del framhålla, att man visserligen torde

inom sjö militära kretsar vara ense därom, att undervattensbåtar under vissa förhållanden kunna vara mycket värdefulla för vårt kustförsvar, men att dessa båtar användbarhet vid många tillfällen, icke minst under mörker och isgång, är så begränsad, att icke alltför stor del av de medel, som kunna anslås för anskaffning av krigsfartygsmateriel, bör användas för byggande av dylika båtar. Det torde i detta sammanhang icke heller böra förbises, att kostnaderna för det årliga underhållet av dessa båtar uppgå till väsentligt högre belopp, än man hittills räknat med.

I betraktande härav hålla vi före att, därest vår ovan gjorda hemställan i fråga om beviljandet av medel för anskaffande av en 1:a kl. pansarbåt av »Sverges» typ ävensom av en jagare vinner Riksdagens bifall, åtgärder i fråga om undervattensbåtar för närvarande kunna inskränkas till vad marinförvaltningen hemställt, nämligen dels nybyggnad av en 2:a kl. undervattensbåt för en kostnad av 650,000 kronor, dels förändring av undervattensbåten nr 1 (Hajen) för en kostnad av 150,000 kronor.

Det anslag, som enligt vår mening bör å extra stat för år 1914 anvisas till krigsfartygsmateriel, utgör sålunda:

till påbörjande av en 1:a kl. pansarbåt.....	kronor 4,000,000: —
» » » » jagare.....	» 750,000: —
» nybyggnad av en 2:a kl. undervattensbåt.....	» 650,000: —
eller till <i>nybyggnad</i>	kronor 5,400,000: —
samt till <i>ombyggnad</i> av undervattensbåten nr 1.....	» 150,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 5,550,000: —

Såsom jämförelse må nämnas, att Riksdagen för åren 1897—1912 till *nybyggnad* av krigsfartygsmateriel beviljat i medeltal per år omkring 5,400,000 kronor. Härutöver hava ansenliga belopp beviljats till *ombyggnad* av pansarbåtar m. fl. fartyg.

Vi få alltså värdsamt hemställa,

att Riksdagen — med avslag å Kungl. Maj:ts proposition angående krigsfartygsmateriel — beviljar

på extra stat för 1914 till krigsfartygsmateriel ett anslag av 5,550,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1913.

Karl Hildebrand.

Harald Lemke.

J. P. Jespersen.

Joh. Nydal.

Edvard Lithander.

Malte Sommelius.

Otto Holmdahl.

Axel Lundblad.

Bilaga.

Utdrag ur marinförvaltningens underdåniga skrivelse den 3 oktober 1912 angående utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1914.

---

6. Nyanskaffning av krigsfartygsmateriel.

a) 1:a klass pansarbåtar.

I underdånig skrivelse den 10 juni 1909 framhöllo marinförvaltningen, chefen för marinstaben och inspektören av flottans övningar till sjöss, under anförande hurusom frågan om nyanskaffning av pansarfartyg för svenska flottan under den senaste tiden år efter år blivit undanskjuten, att nybyggnad av pansarfartyg vore för sjövapnet av utomordentlig vikt. Det vore mera än 6 år sedan något förslag till byggande av pansarbåt underställdes Riksdagens prövning. I betraktande av den långa tidrymd, som åtginge för nybyggnad av pansarfartyg inom landet, kunde det med sannolikhet antagas, att sådana av ny typ icke kunde bli färdiga ännu på minst 4 år. Redan denna tid vore avsevärt lång, om man fäste avseende vid den rastlösa iver, varmed alla främmande nationer — såväl stora som små — vilkas områden gränsa till haven, vinnlade sig om sina flottors vidmakthållande och förstärkning.

Då nämnda marinmyndigheter — av vilka det tillkommer marinförvaltningen att övervaka, det sjöförsvarets materiel vidmakthålles, chefen för marinstaben att utarbeta planer för rikets försvar och inspektören av flottans övningar

till sjöss att i krigstid föra kustflottan mot fienden — hyste den uppfattningen, att flottan icke utan att äga för henne avpassade pansarfartyg kunde lösa den uppgift, som vore och borde vara åt henne anförtrodd, hade de ansett det som sin oavsliga plikt att framhålla, att ett ytterligare uppskov med nybyggnaden av dylika stridsfartyg, vilka utgöra sjöförsvarets kärna, kunde bliva av ödesdiger beskaffenhet för riket, i synnerhet som den befintliga pansarbåtsmaterielens stridsvärde år efter år av naturliga skäl minskades och en del pansarbåtar redan inom den närmaste framtiden måste överföras till andra stridslinjen.

Marinförvaltningen, chefen för marinstaben och inspektören av flottans övningar till sjöss anhöll därför i underdånighet, att Kungl. Maj:t täcktes taga i nådigt övervägande, huruvida icke förslag till anskaffning av för flottan lämpliga pansarfartyg måtte kunna föreläggas 1910 års Riksdag.

I sin underdåniga skrivelse den 30 september 1909 angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1911 hemställde sedermera marinförvaltningen, att i nådig proposition till 1910 års Riksdag måtte för påbörjande av ett pansarfartyg begäras ett extra anslag för år 1911 å 2,500,000 kronor.

Med hänsyn till den dåvarande statsfinansiella ställningen ansåg sig statsrådet och chefen för sjöförvarsdepartementet emellertid icke kunna tillråda att då föreslå Riksdagen att anvisa medel till anskaffning av pansarfartygsmateriel.

I sin underdåniga skrivelse den 27 september 1910 angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1912 framhöll ämbetsverket åter nödvändigheten av, att kraftiga åtgärder vidtoges i syfte att genom nybyggnader söka återvinna åt flottan det stridsvärde, som den genom det långa uppehållet i pansarbåtsbyggandet förlorat. Det vore därför av behovet synnerligen påkallat att under den närmaste framtiden påbörja nybygganden av två pansarfartyg. Marinförvaltningen föreslog sålunda, att hos 1911 års Riksdag måtte göras framställning om nybyggnad av ett pansarfartyg i huvudsaklig överensstämmelse med den så kallade F-typen till en beräknad kostnad av 12,000,000 kronor ävensom att till påbörjande av ett dylikt fartyg för år 1912 måtte äskas ett extra anslag av 4,000,000 kronor.

Sedan nådig proposition i ärendet till 1911 års Riksdag avlåtits, beslöt Riksdagen att på extra stat för år 1912 bevilja till nyanskaffning av krigsfartygsmateriel ett anslag av 4,630,000 kronor, därav 3,880,000 kronor beräknats till påbörjandet av en 1:a klass pansarbåt.

I sin underdåniga skrivelse den 30 september 1911 angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1913 hemställde marinförvaltningen, att för fortsättande och avslutande av ifrågavarande fartygsbyggnad ett anslag av 7,756,000 kronor måtte av 1912 års Riksdag äskas och därav på extra stat för år 1913 anvisas ett belopp av 4,500,000 kronor.

Genom nådigt beslut den 1 december 1911 bemyndigade Eders Kungl. Maj:t cheferna för lant- och sjöförvarsdepartementen samt för finansdepartementet att i samråd med statsministern tillkalla sakkunnige att inom nämnda departement bilda beredningar till biträde vid utredningar av frågan om försvaret.

I statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden den 13 januari 1912, bifogat innevarande års statsverksproposition, uttalade statsrådet och chefen för sjöförvarsdepartementet på anförda skäl den uppfattningen, att nu ifrågavarande fartygsbyggnadsföretag borde anstå i anbudan på resultatet av den grundläggande försvarsutredning, som sålunda blivit inledd, och beslöt Eders Kungl. Maj:t, att

med vidare åtgärd i anledning av 1911 års Riksdags nämnda beslut skulle, vad anginge påbörjandet av en 1:a klass pansarbåt, anstå i avbidan på de resultat, som kunde framgå av omförmälda utredning av frågan om försvarsväsendet.

I nådig proposition till innevarande års Riksdag föreslog Eders Kungl. Maj:t Riksdagen att till nyanskaffning av krigsfartygsmateriel bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag av 3,500,000 kronor, därav 2,500,000 kronor borde avsättas för att användas på sätt framdeles finge närmare bestämmas; och vann detta även Riksdagens bifall. Såsom en följd härav har det för innevarande år anvisade anslaget för påbörjande av en 1:a klass pansarbåt, 3,880,000 kronor, blivit reserverat, i den mån detsamma icke tagits i anspråk för vissa kostnaders bestridande.

Vid 1913 års ingång utgöra sålunda de till nyanskaffning av krigsfartygsmateriel av Riksdagen anvisade reserverade medlen omkring 6,4 miljoner kronor.

Genom besluten om dessa medels reserverande har frågan om byggande av pansarbåtar blivit ställd på framtiden.

Sedan berörda beslut fattades, har emellertid denna fråga kommit i ett väsentligen förändrat läge. Genom pansarbåtsföreningens gåva till svenska staten av de för anskaffning av en 1:a klass pansarbåt erforderliga medlen har givits ett uttryck, kraftigare än någonsin tillförne, åt den mening, icke blott att den äldre delen av vår pansarflotta kräver en snar ersättning av fullt moderna och för våra förhållanden lämpade pansarfartyg, om flottan skall med utsikt till framgång kunna hävda sin plats i riksförsvaret, utan även att byggandet av pansarfartyg för vår flotta icke får underkastas vidare uppskov. För ämbetsverket står det klart, att den mening, som ämbetsvetsverket jämte chefen för marininstaben och inspektören af flottans övningar till sjöss i dess gemensamma skrivelse den 10 juni 1909 uttalade, allt fortfarande äger tillämplighet, ehuru numera i än högre grad än vid tiden för denna skrivelser avgivande. Ty sedan dess hava ytterligare tre år förflutit, och hittills äro åtgärder vidtagna endast för byggande av en enda pansarbåt, vilken icke torde kunna ingå i kustflottan förrän tidigast under år 1916.

Hos våra grannar och även annorstädes utomlands utvecklas för närvarande en hittills knappast anad verksamhet på skeppsvarven för att bygga pansrade fartyg. I vårt grannland Norge har till exempel för sjöförsvarets stärkande huvudsakligen med pansarfartyg antagits en extra beviljning på 20 miljoner kronor, varav 12 miljoner kronor länemedel. Under sådana förhållanden har marinförvaltningen, som i ärendet ånyo samrådt med chefen för marininstaben och inspektören av flottans övningar till sjöss, ansett, att varje ytterligare uppskov med åtgärder för vår pansarflottas upprättande innebär stora risker för riksförsvaret, vilka risker ökas i samma mån som uppskovet förlänges. Erfarenheten från tidigare kommittéer, som haft att utreda vidlyftiga frågor angående försvarsväsendet, pekar tydligen därhän, att dylika arbeten kräva och måste kräva en betydande tid. För att emellertid icke kustflottan under det nu pågående utredningsarbetet skall över hövan försvagas, kräves såsom ersättning för de föräldrade pansarbåtar, vilka under den närmare framtiden böra därifrån avföras, åtminstone en division nya pansarfartyg.

Ämbetsverket finner sig därför böra på det kraftigaste tillstyrka åtgärder för påbörjande snarast möjligt av ytterligare två pansarfartyg utöver den av

pansarbåtsföreningen skänkt pansarbåten; och har marinförvaltningen tänkt sig, att kostnaderna härför borde bestridas dels genom användning av de av Riksdagen reserverade medlen, omkring 6.4 miljoner kronor, dels genom anvisande för de närmaste åren av extra ordinarie anslag, som torde böra beräknas till i medeltal omkring 4.5 miljoner kronor pr år. Byggnadsarbetet borde härvid så bedrivas, att en division om tre fartyg kunde vara färdig senast under år 1917.

Marinförvaltningen har vid dessa beräkningar utgått därifrån, att den av ämbetsverket förordade och numera även av Eders Kungl. Maj:t till nybyggnad anbefallda typen skall för hela den ifrågakvarande divisionen komma till användning.

Marinförvaltningen får därför i underdånighet tillstyrka, att Eders Kungl. Maj:t täcktes hos nästkommande års riksdag hemställa

dels om beslut att två nya pansarbåtar av den till byggnad anbefallda typen skola nybyggas,

dels att för nybyggnad av nämnda två pansarbåtar måtte redan under nästkommande år få användas till nyanskaffning av krigsfartygsmateriel avsatta omkring 6.4 miljoner kronor,

dels att för nämnda nybyggnader måtte anvisas för år 1914 ett extra ordinarie anslag av 4,500,000 kronor.

b) Jagare.

I sin underdåniga skrivelse den 30 september 1911 angående beräknande av utgifterna under riksstatsens femte huvudtitel för år 1913 hemställde marinförvaltningen om anskaffning av en jagare av samma typ som de senast byggda. Någon proposition härom blev emellertid ej till Riksdagen avläten.

Upprepade gånger har marinförvaltningen förklarat sig vidhålla sin uttalade åsikt om jagarecertens lämplighet för landets försvar och att ett ökande av antalet dylika fartyg vore av största vikt. Den hittills använda typen torde allt fortfarande vara i allt väsentligt lämpad för våra förhållanden; dock synes det marinförvaltningen vara nödvändigt, för att än mera förstärka detta fartygs anfallskraft, att förse de jagare, som härefter nybyggas, med 2 dubbeltuber för torpederna i stället för de nuvarande 2 enkeltuberna ävensom att öka antalet torpeder från 6 till 12. Härigenom förorsakas en kostnadsökning, beräknad till omkring 100,000 kronor. Dessutom torde med hänsyn till stegringar i material — och byggnadskostnader böra för fartyget i dess helhet räknas en ytterligare ökning av priset uppgående till 100,000 kronor, varför kostnaden för en jagare numera beräknas uppgå till 1,500,000 kronor. Av samma skäl som redan blivit av ämbetsverket anförda beträffande förslaget om äskande hos nästa års riksdag av medel till byggande av pansarbåtar, får ämbetsverket sålunda hemställa

att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå nästkommande års riksdag att för nybyggnad av en jagare bevilja ett anslag av 1,500,000 kronor och därav på extra stat för år 1914 anvisa hälften eller 750,000 kronor.

c) Fartygsmateriel i övrigt.

I särskild underdånig skrivelse denna dag har marinförvaltningen gjort framställning att för viss fartygsmateriel måtte på extra stat för år 1914 av Riksdagen äskas ett anslag av 800,000 kronor.

Vidimeras ex officio:

Kungl. marinförvaltningens kansli den 18 januari 1913.

E. A. Gräntz.

Nr 68.

Av herr **Hildebrand m. fl.**, om *nybyggnad av en första klassens pansarbåt.*

Med hänvisning till den motivering i fråga om anskaffande av en 1:a kl. pansarbåt av »Sveriges» typ, som blivit angiven i motion nr 67, väckt inom Andra kammaren, få vi vördsamt hemställa, att Riksdagen ville för sin del besluta,

att de medel, som av Riksdagen anvisats för åren 1912 och 1913 och hittills blivit reserverade till nyanskaffning av krigsfartygsmateriel, omkring 6,388,000 kronor, skola användas för nybyggnad av en 1:a kl. pansarbåt av i huvudsak »Sveriges» typ.

Stockholm den 24 januari 1913.

Karl Hildebrand.

Harald Lemke.

J. P. Jespersen.

Joh. Nydal.

Edvard Lithander.

Malte Sommelius.

Otto Holmdahl.

Axel Lundblad.